

Eläinlääkintä vuodesta 2027 eteenpäin

ETYT 05.11.2025 § 56

Eteläkärjen ympäristöterveyden eläinlääkintähuolto on yhteistyökuntien toiveiden mukaisesti järjestetty minimitasolla vuodesta 2017. Yksi viranhaltija on täydentänyt yksityistä tarjontaa ja huolehtinut tuotantoeläimistä, erityisesti niiden terveydenhuollosta, samalla kun hän on toiminut valvontaeläinlääkärin sijaisena akuuteissa tapauksissa. Muilta osin on päivystyspalveluja ostettu yksityistä tarjontaa täydentämään. Järjestelmä on yleisesti ottaen toiminut hyvin, kulukehitys sopimuskaudella on ollut tiedossa, riskit melko pieniä ja valitukset asiakkailta hyvin harvinaisia. Sopimuskausien väliset hintavaihtelut ovat kuitenkin herättäneet keskustelua. 1.1.2026 alkaen on palvelujen laajuutta tarkasteltaessa myös huomioitava muutokset eläinlääkintähuoltolaissa (285/2023).

Nykyisen sopimuksen umpeutuessa vuoden 2026 lopussa on jo nyt tarpeen aloittaa eläinlääkintähuollon laajuutta ja järjestämistä.

Eläinlääkintähuollon 8-10 § määrittää julkisen järjestämisvastuun eläinten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Turvattavia palveluja ovat:

- yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;
- kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;
- eläinterveyskäynnit, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;
- rokotus;
- loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
- suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaatavuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
- sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
- lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;
- kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
- sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
- sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juokutusmahaleikkaus;
- perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;
- synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuhien ja kissojen keisarileikkaus;

- eläimen lopetus.

Järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella, mutta 8 § huomioon ottaen huomioon, tulee järjestää ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (kiireellinen eläinlääkäriapu).

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

Lisäksi tulee virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkäriapua varten tulee järjestää päivystyspalvelu yhteistoiminnassa järjestäjien kesken yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Päivystysaluetta varten on järjestettävä keskitetty palvelu yhteydenottoja varten.

Keväällä 2025 tehtyjen selvitysten perusteella on selvää, että yksityinen sektori hoitaa suuren osan eläinlääkintähuollosta alueella. Kokonaiskustannusten kannalta on ollut tarkoituksenmukaisinta hankkia sekä pien- että tuotantoeläimet kattava kokonaisratkaisu. Edellisen tarjouskierroksen yhteydessä syksyllä 2024 tarkastettiin myös yhteistyömahdollisuudet toisten yksiköiden kanssa, ilman havaittavia todellisia tuloksia tai mahdollisuuksia kohtuullisiin palveluihin.

Kunnalla ei myöskään ole oikeutta kilpailla merkittävällä tavalla yksityisen sektorin kanssa, samalla on kun on tarpeen varmistaa, että joitakin keskeisiä palveluja on saatavilla. Yhteistyökunnat ovat tähän asti toivoneet palveluiden järjestettävän minimitasolla. Päivystyspalveluiden hankinta on tuonut toimintaturvallisuutta palveluihin, säästänyt resursseja ja vähentänyt kuntien henkilöstöriskiä. Lainsäädäntö huomioiden olisi oma tuotanto väistämättä rajattua, mutta se olisi myöskin työlästä ja tehotonta. Tämän kaltaisiin, melko rajattuihin tehtäviin olisi vaikea löytää henkilökuntaa. Henkilökunnan halutessa tarjota lainsäädäntöä laajempia palveluja, tulisi tämä tehdä kunnallisen palvelun ulkopuolella, mikä johtaisi vaatimaan raportointiin ja seurantaan.

Aiemmissa sopimuksissa on laatuvaatimuksia asetettu mm. hoidon tavoitettavuuteen tietyssä ajassa, toimintapaikoista alueella sekä kielitaitovaatimuksia. Tämän kaltaiset ehdot voisivat edelleen olla ajankohtaisia mahdollisessa hankinnassa.

Aikataulullisesti tulee päätökset järjestämisen preferensseistä tehdä ennen huhtikuuta 2026, jotta tarvittavat järjestelyt vuodelle 2027 voidaan tehdä. Voi myös olla tarpeen kuulla sidosryhmiä, kuten tuotaneläintoimijoita tai mahdollisia palveluntuottajia, ennen kuin päätös tehdään. Työ tulee kuitenkin aloittaa kuulemalla yhteistyökuntia järjestettävien palveluiden laajuudesta sekä mahdollisista erityispiirteistä tai järjestämismuodoista palveluille.

Ehdotus (Kuula)

Eteläkärjen ympäristöterveyslautakunta pyytää yhteistyökuntien lausuntoa eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä vuodesta 2027 eteenpäin. Erityisesti toivotaan, että kantaa otetaan:

- Tuleeko palvelut järjestää perustasolla vai koetaanko tarvetta lisäpalveluille

Lausunnon pyydetään olevan Eteläkärjen ympäristöterveydellä ennen 30.1.2026.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin

Lisätiedot

Terveysvalvonnan johtaja Katianna Kuula, 040 1359 222

Kaupunginhallitus 26.01.2026 § 18

Eteläkärjen ympäristöterveyden eläinlääkintäpalvelut on ulkoistettu vuodesta 2017. Näin on saatu vakaampi hyvälaatuinen palveluntuotanto, joka hyvin vähäisessä määrin kilpailee paikallisten yrittäjien kanssa samalla kun paikalliset eläinlinkeinot ovat saaneet asiantuntevia tukipalveluja toiminnalleen. Taloudelliset tekijät on tunnettu ja toiminnan riskit ovat olleet pienet. Toiminnan järjestäminen minimitasolla on ollut ongelmatonta.

Jatkossa on Hangon kannalta tärkeää, että riittävää hoitoa saadaan edellytetyssä ajassa koko alueella. Koska alueella on kuitenkin paikallista yksityistä tarjontaa, on riittävää, että kunnalliset palvelut järjestetään minimitasolla. Näin ollen kunnassa ei ole tarpeen järjestää lisäpalveluja.

Järjestäjän näkökulmasta on tärkeää, että taloudelliset ja henkilöstöriskit pysyvät mahdollisimman pieninä, minä on huomioitava toimintaa suunniteltaessa.

Ehdotus Hangon kaupunginhallitus antaa yllä olevan valmistelun lausuntonaan asiassa.

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Lisätiedot Terveysvalvonnan johtaja Katianna Kuula, 040 1359 222

ETYT 26.03.2026
420/11.06.00/2023

Liitteet: Lausunto Raaseporin kaupungin Tekniseltä lautakunnalta 20.1.2026 § 18
Lausunto Inkoon Kunnanhallitukselta 9.2.2026 § 25
Puitesopimusluonnos

Kaikki yhteistyökunnat ovat antaneet lausuntonsa Eteläkärjen ympäristöterveyslautakunnan pyynnöstä (ETYT 5.11.2026, § 56). Hangon kaupunginhallituksen lausunto yllä, Inkoon ja Raaseporin lausunnot liitteenä.

Lausuntojen perusteella kunnat ovat yhtenevästi sitä mieltä, että palvelut järjestetään vähimmäistasolla ja tehokkaasti. Myös palvelukieliin ja hoitoon pääsyyn on kiinnitetty huomiota. Lausunnoissa erikseen esille nostettujen asioiden huomioimisesta tehty erillinen dokumentti täydentävänä materiaalina.

Ulkoistetut palvelut ovat ilman muuta tehokkaita ja pitävät kuntien riskit matalina. Kilpailutilanteen huomioiden on selvää, että kunnalle kuuluva, mutta viranhoidon ulkopuolinen eläinlääkintähuolto on kilpailutettava. Tarjouspyynnön muotoilussa on huomioitu kuntien lausunnot, lainsäädännön vaatimukset sekä eläinlääkintähuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2026-2028. Kunnille on kokonaisvaltaisesti edullisinta pyytää tarjousta pieneläinten ja tuotantoeläinten yhteisestä ympärivuorokautisesta eläinlääkintähuoltolain (285/2023) luvun 3 8 § mukaisesta päivystyspalvelusta. Tämä siksi, että tuotantoeläintapausten määrä päivystysaikana on niin pieni, että se voidaan hoitaa samanaikaisesti pieneläinpäivystyksen kanssa. Muuten riskinä on joutua maksamaan kahdesta rinnakkaisesta päivystyksestä, joilla on periaatteessa sama kustannuspohja.

Sopimusluonnos liitteenä. Siinä on asetettu laadullisia vaatimuksia lähinnä koskien vastausaikaa, vastauspalvelua, etäisyyttä hoitoon, henkilökunnan määrää, kielitaitoa sekä kunnallisen eläinlääkärityksen soveltamista. Myös raportoinnille ja yrityksen velvollisuuksien hoidolle on asetettu vaatimuksia, kuten aiemminkin. Ehdotettu sopimuskausi on 2 vuotta, 1+1 vuoden optioilla. Valinta ehdotetaan tehtäväksi palveluiden hinnan perusteella.

Ehdotus (Kuula)

Eteläkärjen ympäristöterveyslautakunta hyväksyy ehdotuksen sopimukseksi kunnallisista eläinlääkäripalveluista sekä pyytää hankintapäällikköä toteuttamaan dokumentaation perusteella kilpailutuksen siten, että päätös asiassa voidaan tehdä toukokuun 2026 aikana. Hankintapäällikkö valtuutetaan tarvittaessa tekemään teknisiä ja kielellisiä korjauksia tarjouspyyntöön sekä tarvittaessa keskeyttämään meneillään olevan hankintaprosessin tosiasiallisista ja perustelluista syistä johtuen.

Päätös

Lisätiedot

Terveysvalvonnan johtaja Katianna Kuula, 040 1359 222